

Svar på skriftligt spørgsmål om att idrottare och konstutövare inte omfattas av arbetslöshetsskyddet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 547/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Multala /saml m.fl.:

Vilka åtgärder vidtas vid arbets- och näringsministeriet för att definitionen av eget arbete ska vara tydlig och inte leda till orimliga situationer för idrottare, konstutövare och andra yrkesutövare i motsvarande lägen?

Arbetet som en person utför bedöms i systemet för utkomstskydd för arbetslösa utgående från bestämmelserna om löntagare och företagare i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Enligt 3 § i lagen om pension för företagare (1272/2006) avses med företagare en person som utför förvärsarbete utan att stå i arbetsavtalsförhållande eller i tjänsteförhållande. En sådan person betraktas som företagare också i systemet för utkomstskydd för arbetslösa. Om det inte är fråga om arbete som utförs i ett arbetsavtalsförhållande eller i tjänsteförhållande eller som företagare bedöms arbetet utgående från bestämmelserna om sysselsättning i så kallat eget arbete i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Bestämmelserna om sysselsättning i eget arbete i lagen om utkomstskydd för arbetslösa liknar i hög grad bestämmelserna gällande företagare. Enbart den omständigheten att arbetssökande anses vara sysselsatt som företagare eller i eget arbete hindrar inte honom eller henne från att få arbetslöshetsförmån. Om arbetsinsatsen som företagsverksamhet eller det egna arbetet kräver är så omfattande att den utgör ett hinder för att kunna ta emot ett heltidsarbete är sysselsättningen en huvudsyssla. En arbetssökande som är sysselsatt som företagare eller i eget arbete är inte arbetslös så som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om han eller hon är sysselsatt på heltid som företagare eller i eget arbete mer än två veckor utan avbrott. Frågan utreds och avgörs av arbets- och näringsbyrån. En hobbyartad verksamhet är inte hinder för att få arbetslöshetsförmån. Den som sysselsätts i bisyssla i företagsverksamhet eller eget arbete kan ha rätt till en tillämpad arbetslöshetsförmån.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändrades tillfälligt under coronavirusepidemin så att en permitterad person har rätt till arbetslöshetsförmån bland annat utan att sysselsättning i företagsverksamhet eller eget arbete utgör ett hinder. Dessutom har en företagare rätt till arbetsmarknadsstöd i en situation då företagarens heltidssysselsättning har upphört på grund av coronavirusepidemin och sysselsättning i eget arbete påverkar inte möjligheten att få arbetslöshetsförmån. Ändringarna gäller till och med 31.12.2020.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 547/2020 rd

Yrkesidrottare har rätt till icke-inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa på samma villkor som andra som kommer ut på arbetsmarknaden. Rätt till inkomstrelaterad dagpenning för utkomstskydd för arbetslösa har en arbetssökande som har varit försäkrad i en arbetslöshetskassa i minst 26 veckor som föregått arbetslösheten och har uppfyllt arbetsvillkoret under den tid som han eller hon har varit försäkrad. Rätten till inkomstrelaterad dagpenning förutsätter dessutom att arbetslöshetsförsäkringsavgifterna har betalats. Yrkesidrottare omfattas inte av inkomstrelaterad dagpenning eftersom de inte deltar i betalningen av arbetslöshetsförsäkringsavgifterna. Frågan behandlades senast 2013 i social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp.

Arbets- och näringsministeriet har gett instruktionen (ANM/2414/03.01.04/2018) om arbets- och näringsbyråernas uppgifter i verkställandet av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland ansvarar för den juridiska styrningen av arbets- och näringsbyråerna i verkställandet av lagen om utkomstskydd för arbetslösa genom att bland annat ge arbets- och näringsbyråerna förvaltningsinterna riksomfattande arbetsanvisningar. Det centrala syftet med anvisningarna är att trygga enhetliga tillämpningsrutiner.

Upprätthållandet av arbetssökandes yrkeskunskaper i syfte att bidra till senare möjligheter att få arbete påverkar inte rätten att få arbetslöshetsförmån. I fråga om avgörandeförfarandet betraktas emellertid till exempel inte en konstnärs förberedelser inför en på förhand överenskommen produktion eller verksamhet med ekonomiskt syfte som upprätthållande av yrkeskunskaperna. I bedömningen av en yrkesidrottarens sysselsättning i bi- eller huvudsyssla beaktas bland annat innehållet i idrottarens arbetsavtal eller ett annat så kallat idrottaravtal.

Enligt arbets- och näringsministeriets statistik för januari-april 2020 har arbetskraftsmyndigheten inte gett idrottare eller konstnärer sysselsatta i eget arbete ett enda arbetskraftspolitiskt utlåtande som hindrar betalning av arbetslöshetsförmån. Vanligen är det en liten grupp arbetssökande vars rätt till utkomstskydd för arbetslösa bedöms utgående från bestämmelserna om sysselsättning i eget arbete i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Om en arbetssökande upplever att arbets- och näringsbyrån inte har avgjort hans eller hennes utkomstskyddsärende i enlighet med lagstiftningen och etablerad tillämpningspraxis kan han eller hon begära att arbets- och näringsbyrån behandlar ärendet på nytt. En arbetssökande kan också föra sitt ärende till besvärsnämnden för social trygghet för utredning genom att överklaga ett beslut som arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten har fattat. Besvärsnämndens beslut kan överklagas hos försäkringsdomstolen. Det är betalaren av arbetslöshetsförmånen, Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan, som tar beslut om återbetalning av arbetslöshetsförmånen.

Statsrådet tillsatte genom ett beslut 19.3.2020 en parlamentarisk kommitté för att reformera den sociala tryggheten. Behovet av bestämmelser om sysselsättning i eget arbete i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller eventuella andra behov av ändring kan granskas som en del av den här helhetsreformen, om den parlamentariska kommittén vill ta upp ärendet bland frågorna som ska utredas.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 547/2020 rd

Helsingfors 22.7.2020

Arbetsminister Tuula Haatainen